

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มบริหารการใช้น้ำของสมาชิกในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคมเศรษฐกิจ สภาพทางกายภาพของพื้นที่รับน้ำ การได้รับการส่งเสริมและการสื่อสารของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำ 2) การเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำ 3) ปัญหา และข้อเสนอแนะของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำ 4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มบริหารการใช้น้ำของสมาชิก โดยการเก็บข้อมูลจากประชากร คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ในเขตส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว ที่มีผลการดำเนินงานมากตามผลการประเมินระดับชั้นของผลการดำเนินงานโดยโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว จำนวน 8 กลุ่ม จาก 28 กลุ่มบริหาร จำนวนตัวอย่าง 150 ราย ใช้แผนการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งทำให้มีระดับความเชื่อมั่น 92 เปอร์เซ็นต์ ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2540 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบพบกันโดยตรงระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ (Face - to - Face Interview) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (Close - ended question) นำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science) และใช้ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ทั้งของหน่วยงานราชการและของกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานพร้อมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) เพื่อบรรยายผลการศึกษา และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เข้ามาประยุกต์โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในข้อมูลบางส่วนเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ส่วนวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 และการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติค่า Spearman's Rho ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคมเศรษฐกิจ สภาพทางกายภาพของพื้นที่รับน้ำ การได้รับการส่งเสริมและการสื่อสาร

1) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม พบว่าเกษตรกรสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.3 เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 50.2 ปี ร้อยละ 57.3 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 91.3 อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งกลุ่มบริหารการใช้น้ำ มีระยะเวลารับน้ำชลประทานเฉลี่ย 18.6 ปี มีอายุการเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 4.2 ปี ร้อยละ 78.0 เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งกลุ่มบริหารการใช้น้ำ ร้อยละ 55.3 ไม่เคยมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการกลุ่มบริหารการใช้น้ำ หรือหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ (กลุ่มพื้นฐาน) ร้อยละ 74.7 มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการตั้งกลุ่มในระดับปานกลาง และร้อยละ 68.7 มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่มในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 4.1)

2) ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรสมาชิกมีจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีจำนวนแรงงานการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีขนาดเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรต่อครัวเรือนเฉลี่ย 20.3 ไร่ มีขนาดเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรในเขตชลประทานเฉลี่ย 14.8 ไร่ มีขนาดเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรนอกเขตชลประทานเฉลี่ย 5.2 ไร่ ร้อยละ 73.3 มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานฤดูฝนในการทำนา และร้อยละ 46.7 มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานฤดูแล้งในการทำนาเช่นเดียวกัน จากลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้เกษตรกรสมาชิกมีรายได้จากภาคเกษตรที่คิดเป็นต่อปีเฉลี่ย 31,119.3 บาท นอกจากนั้นเกษตรกรสมาชิกร้อยละ 52.0 ได้ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร โดยมีรายได้จากนอกภาคเกษตรที่คิดเป็นเงินสดต่อปีเฉลี่ย 19,113.3 บาท (ตารางที่ 4.2)

4) สภาพทางกายภาพของพื้นที่รับน้ำ พบว่า เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 38.0 มีตำแหน่งพื้นที่การใช้น้ำชลประทานอยู่ในช่วงกลางคูส่งน้ำ ร้อยละ 64.0 มีลักษณะพื้นที่รับน้ำเป็นกลุ่ม ร้อยละ 70.0 มีสภาพคูส่งน้ำสามารถส่งน้ำได้ดี และร้อยละ 44.7 มีวิธีการรับน้ำตามรอบเวรหรือรับน้ำแบบหมุนเวียน (ตารางที่ 4.3)

5) การได้รับการส่งเสริมและการสื่อสาร พบว่า เกษตรกรสมาชิกมีจำนวนครั้งในการได้รับคำแนะนำเรื่องการส่งน้ำและการซ่อมแซมคูส่งน้ำจากเจ้าหน้าที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาวเฉลี่ย 4.6 ครั้งต่อปี มีจำนวนครั้งในการได้รับคำแนะนำเรื่องกิจกรรมกลุ่มจากเจ้าหน้าที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาวเฉลี่ย 4 ครั้งต่อปี ร้อยละ 44.7 ได้รับการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ชลประทานแบบเป็นกลุ่ม หรือนัดประชุม ร้อยละ 45.3 ได้รับการบริการด้านคำแนะนำเรื่อง

การส่งน้ำและการรับน้ำ ร้อยละ 53.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มเรื่องการบริหารรักษานูรณะซ่อมแซมระบบส่งน้ำและการกระจายน้ำ ร้อยละ 68.0 มีแหล่งของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มจากผู้นำหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำที่มีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยมีจำนวนครั้งในการได้รับคำแนะนำเรื่องกิจกรรมกลุ่มจากคณะกรรมการกลุ่มเฉลี่ย 4 ครั้งต่อเดือน มีจำนวนครั้งในการได้รับคำแนะนำเรื่องกิจกรรมกลุ่มจากสมาชิกกลุ่มหรือเพื่อนบ้านเฉลี่ย 4 ครั้งต่อเดือนเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาการได้รับทราบข่าวการทำกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกรสมาชิก พบว่า ร้อยละ 96.0 ได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับการทำกิจกรรมกลุ่ม และร้อยละ 70.0 ไม่เคยได้รับการอบรมและทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับกลุ่ม (ตารางที่ 4.4)

5.1.2 การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรม การได้รับประโยชน์ และความพึงพอใจของเกษตรกรสมาชิก

1) การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มบริหารการใช้น้ำของเกษตรกรสมาชิก

(1) การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการกำหนดและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ข้อบังคับ พบว่า เกษตรกรสมาชิกเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง จำนวน 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การชำระค่าธรรมเนียมกลุ่ม และการแจ้งการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ไม่เข้ามีส่วนร่วม จำนวน 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นในการออกกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม และการเสียค่าปรับไหมกรณีทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม

(2) การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการจัดสรรน้ำและการกระจายน้ำ พบว่า เกษตรกรสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมเกือบทุกครั้ง จำนวน 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การประชุมกลุ่มในหมู่บ้านหรือที่ทำการกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อยเฉพาะท่อส่งน้ำหรือคูส่งน้ำ และเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง จำนวน 3 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การรายงานความเสียหายของการส่งน้ำต่อคณะกรรมการกลุ่ม การให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรน้ำระดับคลองซอย และการให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรน้ำระดับคูส่งน้ำ

(3) การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการบริหารรักษานูรณะซ่อมแซมระบบส่งน้ำและการกระจายน้ำ พบว่า เกษตรกรสมาชิกเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมทุกครั้ง จำนวน 2 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การขุดลอกคูส่งน้ำ การสละแรงงานซ่อมแซมคูส่งน้ำ เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมเกือบทุกครั้ง จำนวน 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงซ่อมแซมคูส่งน้ำ การสมทบวัสดุอุปกรณ์ซ่อมแซมคูส่งน้ำ และการรายงานความเสียหายของคูส่งน้ำต่อคณะกรรมการกลุ่มหรือเจ้าหน้าที่ เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง จำนวน 1 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การสมทบ

เงินซ่อมแซมคูส่งน้ำ และไม่เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรม จำนวน 1 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การเสียค่าปรับใหม่กรณีที่ไม่ได้เข้ามีส่วนร่วมซ่อมแซมคูส่งน้ำ

(4) การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาและส่งเสริมการผลิต พบว่า เกษตรกรสมาชิกเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมเกือบทุกครั้ง จำนวน 1 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการกลุ่ม เข้ามีส่วนร่วมนาน ๆ ครั้ง จำนวน 1 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหัวหน้ากลุ่ม ไม่เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรม จำนวน 3 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การเข้ารับการอบรมหรือทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับกลุ่ม การให้ข้อมูลการปลูกพืชต่อคณะกรรมการกลุ่ม และการร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรกับหน่วยงานต่าง ๆ

(5) การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการตลาดและธุรกิจ พบว่า เกษตรกรสมาชิกเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง จำนวน 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การออกเงินสมทบหรือเงินสะสมเข้ากลุ่ม การใช้บริการปัจจัยการผลิต การให้ข้อเสนอแนะในการจัดหาปัจจัยการผลิต การแจ้งความต้องการปัจจัยการผลิต และแจ้งความจำนงค์การขายผลผลิตกับกลุ่ม และไม่เข้ามีส่วนร่วมกิจกรรม จำนวน 4 กิจกรรมย่อย ได้แก่ การใช้บริการปัจจัยการผลิต การจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้ากลุ่ม การจำหน่ายผลผลิตกับกลุ่ม และการใช้บริการสินเชื่อเพื่อการผลิต (ตารางที่ 4.5)

2) การได้รับประโยชน์ของเกษตรกรสมาชิก

(1) การได้รับประโยชน์ด้านการจัดสรรน้ำและการกระจายน้ำ พบว่า เกษตรกรสมาชิกได้รับประโยชน์มาก จำนวน 4 เรื่องย่อย ได้แก่ การได้รับน้ำอย่างพอเพียงตามปริมาณที่ต้องการใช้ การได้รับน้ำตรงตามช่วงเวลาที่ต้องการใช้ การได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและยุติธรรม การได้รับน้ำอย่างสะดวก และได้รับประโยชน์น้อย จำนวน 1 เรื่องย่อย ได้แก่ การได้รับน้ำตามรอบเวรที่กำหนด

(2) การได้รับประโยชน์ด้านการตลาดและธุรกิจ พบว่า เกษตรกรสมาชิกไม่ได้รับประโยชน์ในทุกเรื่อง ได้แก่ การได้รับบริการปัจจัยการผลิตราคาถูกจากกลุ่ม การได้รับบริการสินเชื่อเพื่อการผลิตจากกลุ่ม การมีตลาดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร และการได้รับเงินปันผลประจำปี

3) ความพึงพอใจผลการดำเนินงานของกลุ่มของเกษตรกรสมาชิก พบว่า เกษตรกรสมาชิกมีความพึงพอใจมาก จำนวน 8 เรื่องย่อย ได้แก่ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่ม การจัดสรรแบ่งปันน้ำระหว่างเกษตรกรสมาชิก การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มของเกษตรกรสมาชิก การควบคุมบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม กฎระเบียบข้อบังคับในการใช้น้ำ การปรับปรุงซ่อมแซมคูส่งน้ำจากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว ความสะดวกและความพอเพียงของน้ำชลประทาน

ที่ได้รับ และมีความพึงพอใจน้อย จำนวน 3 เรื่องย่อย ได้แก่ การให้ความร่วมมือของเกษตรกรสมาชิกในการทำกิจกรรมกลุ่ม การให้บริการปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรสมาชิก การให้บริการสินเชื่อเพื่อการผลิตแก่เกษตรกรสมาชิก (ตารางที่ 4.6)

5.1.3 ปัญหาของเกษตรกรสมาชิก และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม

1) ปัญหาของเกษตรกรสมาชิก พบว่า เกษตรกรสมาชิกมีปัญหาเล็กน้อย จำนวน 3 เรื่องย่อย ได้แก่ ปัญหาปริมาณน้ำที่ได้รับเพื่อใช้ในแปลงนาไม่เพียงพอ ปัญหาไม่ได้รับน้ำตามช่วงเวลาที่กำหนด และปัญหาความไม่สะดวกของน้ำชลประทานที่ได้รับ นอกนั้นเกษตรกรสมาชิกไม่มีปัญหา

2) ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม พบว่า เกษตรกรสมาชิกไม่มีปัญหาในทุกเรื่อง (ตารางที่ 4.7)

5.1.4 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำ

1) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรสมาชิกต่อการดำเนินกิจกรรมกลุ่มบริหารการใช้น้ำ

(1) การดำเนินกิจกรรมด้านการกำหนดรักษากฎระเบียบข้อบังคับ เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 80.0 เสนอแนะให้มีการลงโทษหรือปรับไหมผู้ที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ร้อยละ 79.3 เสนอแนะให้มีการควบคุมบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ร้อยละ 45.3 เสนอให้มีการระเบียบข้อบังคับสำหรับควบคุมคณะกรรมการกลุ่ม และร้อยละ 26.2 เสนอแนะให้มีการระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการระบายน้ำออกจากแปลงนา

(2) การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดสรรน้ำและการกระจายน้ำ เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 72.6 เสนอแนะให้มีการรับน้ำแบบหมุนเวียน ร้อยละ 34.0 เสนอแนะให้มีการปรับเปลี่ยนรอบเวรการรับน้ำตามความเหมาะสม และร้อยละ 26.6 เสนอแนะไม่ให้สมาชิกรับน้ำมากเกินไป

(3) การดำเนินกิจกรรมด้านการบำรุงรักษานูรณะซ่อมแซมระบบส่งน้ำและการกระจายน้ำ เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 52.0 เสนอให้มีการแจ้งข่าวกิจกรรมขุดลอกคูส่งน้ำล่วงหน้าก่อน 2-3 วัน ร้อยละ 44.6 เสนอแนะให้มีการเก็บเงินกองทุนเพื่อใช้ในการซ่อมแซมขุดลอกส่งน้ำในภาวะฉุกเฉิน ร้อยละ 44.0 เสนอแนะให้มีการปรับปรุงซ่อมแซมคูส่งน้ำโดยการคาดคองกริด ร้อยละ 37.3 เสนอแนะให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมมากขึ้น

(4) การดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาและส่งเสริมการผลิต เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 53.3 เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูง และตรงตามความต้องการของตลาด

(5) การดำเนินกิจกรรมด้านการตลาดและธุรกิจ พบว่า เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 52.6 เสนอแนะให้กลุ่มจัดหาปัจจัยการผลิตมาบริการแก่สมาชิก ร้อยละ 41.3 เสนอแนะให้กลุ่มจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ร้อยละ 37.3 เสนอแนะให้จัดหาสินเชื่อเพื่อการผลิตมาบริการแก่สมาชิก และร้อยละ 28.6 เสนอแนะให้มีการรวมกันจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

2) ข้อเสนอแนะของสมาชิกต่อคณะกรรมการกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม
 บริหารการใช้น้ำ เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 65.3 เสนอแนะให้คณะกรรมการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัดและเข้มงวด และมีความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 52.0 เสนอแนะให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควรมีความสม่ำเสมอและมีความยุติธรรม ร้อยละ 44.6 เสนอแนะให้คณะกรรมการควรมีการสอบถามปัญหาและความต้องการเรื่องการใช้น้ำ ร้อยละ 40.0 เสนอแนะให้มีค่าตอบแทนการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการ ร้อยละ 25.3 เสนอแนะให้คณะกรรมการประสานงานการผลิตและการตลาดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

3) ข้อเสนอแนะของสมาชิกต่อหน่วยงานชลประทาน หรือเจ้าหน้าที่ชลประทานในการดำเนินงานของกลุ่มบริหารการใช้น้ำ เกษตรกรสมาชิกร้อยละ 82.6 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่เข้าไปจัดประชุมและเข้าร่วมประชุม ร้อยละ 85.0 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ดูแลติดตามการส่งน้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ร้อยละ 68.0 เสนอแนะให้กระตุ้นให้กลุ่มมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 65.3 เสนอแนะให้แจ้งข้อมูลสถานการณ์การส่งน้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และร้อยละ 68.0 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการกลุ่ม

5.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มบริหารการใช้น้ำของสมาชิกกับปัจจัยต่าง ๆ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมของกลุ่มบริหารการใช้น้ำของเกษตรกรสมาชิกมีความสัมพันธ์ในแต่ละเรื่องของปัจจัยเกี่ยวกับเกษตรกรสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

5.1.5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการจัดสรรน้ำและการกระจายน้ำกับปัจจัยเกี่ยวกับผู้ใช้น้ำ

1) ปัจจัยด้านลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม ซึ่งมี 3 เรื่อง พบว่า มีความสัมพันธ์ 1 เรื่อง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม

2) ปัจจัยด้านการได้รับการส่งเสริมและการสื่อสาร ซึ่งมี 2 เรื่อง พบว่า มีความสัมพันธ์ทั้ง 2 เรื่อง ได้แก่ จำนวนครั้งในการได้รับคำแนะนำเรื่องการส่งน้ำและการซ่อมแซมคู

ส่งน้ำจากเจ้าหน้าที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาวต่อปี และโอกาสในการได้รับการอบรม และทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับกลุ่ม

3) ปัจจัยด้านปัญหาของเกษตรกรสมาชิก และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่ม ซึ่งมี 5 เรื่อง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ ปัญหาปริมาณน้ำที่ได้รับเพื่อใช้ในแปลงนาไม่เพียงพอ ปัญหาไม่ได้รับน้ำตามช่วงเวลาที่กำหนด และปัญหาการดำเนินงานกลุ่มไม่มีความต่อเนื่อง

5.1.5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านบำรุงรักษาบูรณะซ่อมแซมระบบส่งน้ำและการกระจายน้ำกับปัจจัยเกี่ยวกับผู้ใช้น้ำ

1) ปัจจัยด้านสภาพทางกายภาพของพื้นที่รับน้ำ ซึ่งมี 4 เรื่อง พบว่า มีความสัมพันธ์ 2 เรื่อง ได้แก่ ลักษณะของพื้นที่รับน้ำ และวิธีการรับน้ำ

2) ปัจจัยด้านความพึงพอใจผลการดำเนินงานกลุ่ม ซึ่งมี 1 เรื่อง พบว่ามีความสัมพันธ์

5.1.6 การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมของกลุ่มบริหารการใช้น้ำของเกษตรกรสมาชิก ในด้านลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจ สภาพทางกายภาพของพื้นที่รับน้ำ การได้รับการส่งเสริมและการสื่อสาร ความพึงพอใจของเกษตรกรสมาชิกต่อผลการดำเนินงานกลุ่ม และปัญหาของเกษตรกรสมาชิกและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มมีเพียงบางเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการจัดสรรน้ำและการกระจายน้ำ และปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการบำรุงรักษาบูรณะซ่อมแซมระบบส่งน้ำและการกระจายน้ำ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยเกี่ยวกับเกษตรกรสมาชิกทุกปัจจัย

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพทางกายภาพของพื้นที่รับน้ำ การได้รับการส่งเสริมและการสื่อสาร การเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรม การได้รับประโยชน์และความพึงพอใจของเกษตรกรสมาชิก ตลอดจนปัญหาที่สมาชิกประสบ และข้อเสนอแนะของ

เกษตรกรสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำ จากการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางต่อการดำเนินงานกลุ่มบริหารการใช้น้ำ เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.2.1.1 ต่อการดำเนินกิจกรรมด้านการกำหนดและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

1) เกษตรกรสมาชิกกลุ่มควรได้รับการส่งเสริมและรับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการตั้งกลุ่ม บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำ พร้อมทั้งจัดทำแผนศึกษาดูงานกลุ่มตัวอย่างที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

2) คณะกรรมการกลุ่มบริหารการใช้น้ำ ควรเร่งรัดให้เกษตรกรสมาชิกปฏิบัติตาม กฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม การชำระค่าธรรมเนียมกลุ่มการแสดงความคิดเห็นในการออก กฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มและการเสียค่าปรับใหม่ในกรณีทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่ม

5.2.1.2 ต่อการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดสรรน้ำและการกระจายน้ำ ของกลุ่มบริหาร

1) เกษตรกรสมาชิกควรได้รับคำปรึกษาแนะนำเรื่องการส่งน้ำและการบูรณะซ่อมแซมคูส่งน้ำจากเจ้าหน้าที่ชลประทานเป็นประจำบ่อยครั้ง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2) เกษตรกรสมาชิก โดยเฉพาะที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ปลายคูน้ำควรได้รับการจัดสรรน้ำเข้าสู่แปลงนาอย่างพอเพียงพร้อมทั้งได้รับน้ำตามช่วงเวลาที่กำหนด

5.2.1.3 ต่อการดำเนินกิจกรรมด้านการบำรุงรักษาบูรณะซ่อมแซมระบบส่งน้ำและการกระจายน้ำของกลุ่มบริหาร

เกษตรกรสมาชิกควรได้รับการกระตุ้นให้มีการเสนอแนะมากขึ้นในการดำเนินงานกลุ่มบริหารการใช้น้ำในการรายงานการชำรุดเสียหายของคูคลองส่งน้ำ การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรน้ำในระดับคลองซอยและคูน้ำ และการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหัวหน้ากลุ่ม

5.2.1.4 ต่อการดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตของกลุ่มบริหาร

เกษตรกรสมาชิกควรได้รับการสนับสนุน กระตุ้น เร่งเร้าให้เข้าร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาและส่งเสริมการผลิต โดยการให้ข้อมูลความต้องการปลูกพืช การใช้น้ำ การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรกับหน่วยงานต่างๆ และการศึกษาดูงานการผลิต

5.2.1.5 ต่อการดำเนินกิจกรรมด้านการตลาดและธุรกิจของกลุ่มบริหาร

1) คณะกรรมการกลุ่มบริหารการใช้น้ำในโครงการควรได้รับการสนับสนุนให้

ดำเนินการอย่างจริงจังในกิจกรรมด้านการตลาดและธุรกิจ พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่กลุ่มตามความต้องการ โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อการผลิต กระตุ้นให้เกษตรกรสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมด้านนี้ของกลุ่มอย่างเต็มที่ รวมทั้งการออกเงินสมทบเป็นทุนดำเนินการ การหารายได้ การซื้อปัจจัยการผลิตและการขายผลผลิตให้แก่กลุ่ม การแจ้งความต้องการและการใช้บริการ ปัจจัยการผลิตและสินเชื่อ

2) เกษตรกรสมาชิกควรได้รับการสนับสนุนให้มีการวางแผนการผลิตทางการเกษตร และการใช้น้ำร่วมกันอย่างจริงจัง พร้อมทั้งให้บริการปัจจัยการผลิตและสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อการผลิตอย่างพอเพียงและตรงตามเวลาที่ต้องการ

5.2.2 ข้อเสนอแนะในเรื่องที่ควรศึกษาและวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มบริหารการใช้น้ำ เพื่อทราบปัญหาความคิดเห็นของเกษตรกรสมาชิก ต่อการดำเนินงานกลุ่มของกลุ่มบริหารการใช้น้ำ และผลสำเร็จในการดำเนินงาน

2) ควรศึกษาความเป็นไปได้และรูปแบบในการดำเนินงานด้านการตลาดและธุรกิจของกลุ่มบริหารการใช้น้ำ

3) ควรศึกษารูปแบบที่มีประสิทธิภาพด้านโครงสร้างบริหาร และบทบาทหน้าที่ของกลุ่มบริหารการใช้น้ำ

4) ควรศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ชลประทานระดับสนาม และคณะกรรมการกลุ่มบริหารการใช้น้ำ